

PROFESSORILIITTO
PROFESSORSFÖRBUNDET
FINNISH UNION OF UNIVERSITY PROFESSORS

Helsinki 20.10.2015

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle

Asia: *Lausunto sivistysvaliokunnalle yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta koskien indeksiä, HE 38/2015 vp*

Sivistysvaliokunnan varattua Professoriliitolle (jäljempänä liitto) mahdollisuuden lausua asiasta, liitto esittää kunnioittavasti seuraavan:

Liitto keskittyy lausunnossaan erityisesti yliopistolain 49 §:n muutosesitykseen.

Yliopistojen pääasialliset toiminnat tieteellinen tutkimus ja siihen perustuva ylin opetus ovat pitkäjänteisyyttä edellyttäviä. Yliopistojen voimavarakehityksen on oltava ennustettavaa. Yliopistoindeksillä on pyritty takaamaan yliopistojen voimavarakehitys inflaatiota vastaavaksi, ennustettavaksi ja vakaaksi. Tämä tuodaan esiin myös hallituksen esityksen perusteluissa. Yliopistolain säätämisen yhteydessä lupaus yliopistoindeksistä sai yliopistojen johdon ja suuren osan yliopistolaisista suotuisaksi koko yliopistouudistukselle.

Yliopistoindeksin soveltaminen on ollut vaihtelevaa, kuten lakiesityksen perusteluistakin käy ilmi. Nyt esitetään kuitenkin aikaisempaa paljon pidemmälle meneviä toimenpiteitä. Yliopistoindeksi esitetään jäädytettäväksi kokonaan vuosiksi 2016 - 2019. Tämä on erittäin negatiivinen signaali yliopistoille, tutkimukselle, ylimmälle opetukselle, opiskelijoille ja viime kädessä koko yhteiskunnalle. Esitetyllä tavalla indeksin lakkauttamisen sanoma on selkeä ja voimakas: valtiovalta ei enää halua uskoa pitkäjänteisyyttä edellyttävään yliopisto-opetukseen ja tutkimukseen.

Yliopistoindeksin (samoin kuin ammattikorkeakouluindeksin) jäädyttämistä perustellaan mm. yhteiskunnan taloudellisilla vaikeuksilla ja yleisellä leikkaustarpeella. Perustelulinja kulkee niin, että leikkausten on koskettava kaikkia. Tämä on liiton mielestä väärä lähestymistapa. Se rakentuu sille ajatukselle, että yliopistojen rahoituksessa on kyse ennen kaikkea kuluerästä. Liiton lähtökohta on selkeästi se, että yliopistojen rahoituksessa on kyse investoinnista tulevaisuuteen.

Indeksileikkausta samoin kuin muita yliopistoihin kohdistuvia leikkauksia perustellaan myös rakenteellisella kehittämisellä ja profiloinnilla. Ei liitto vastusta niitä. Indeksileikkauksen ja muiden leikkausten johdosta kehittäminen ja profilointi jouduttaisiin kuitenkin tekemään sellaisessa pakkotilassa, joka ei ole omiaan edistämään rakenteellisen kehittämisen ja profiloinnin onnistumista.

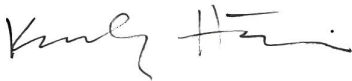
Esityksen perusteluihin samoin kuin varsinaiseen yliopistobudjettiin sisältyy huomattava määrä tilastoaineistoa. Perustelujen mukaan inflaatio-oletus on 1,2 - 2,1 prosenttia vuositasolla. Yliopistojen indeksin jäädyttämisestä tapahtuvat määrärahalleikkaukset on arvioitu tämän mukaisesti. Luvut voivat olla oikeaa suuruusluokkaa, mutta varsinkin hallituskauden loppuvuosien taloudellinen toimeliaisuus ja inflaatio voi olla selvästi arvioitua suurempi. Indeksien jäädyttämisestä näinkin pitkäksi aikaa seuraava yliopistojen määrärahojen jälkeenjääneisyys voikin osoittautua suuremmaksi kuin nyt on esitetty. Liitto vastustaa yliopistoindeksi jäädyttämistä ylipäättänsä. Mikäli sen kuitenkin katsotaan välttämättömäksi, tulisi se tehdä vain vuodeksi kerrallaan.

Helsingin yliopistossa ja Lappeenrannassa ovat käynnissä mittavat YT-menettelyt, joiden seurauksena voi olla noin 15 prosentin henkilöstövähennys. Indeksileikkauksen ja muihin yliopistoja koskevien leikkausten johdosta YT-menettelyjä on odotettavissa myös muualla, mahdollisesti kaikissa yliopistoissa. Uhkakuvana on tuhansien yliopistolaisten väheneminen. Mikäli leikkaukset kohdistuisivat muuhun henkilökuntaan kuin opettajiin ja tutkijoihin, valuisivat muun henkilökunnan tehtävät opettajille ja tutkijoille kasvavassa määrin. Tällainen ei voi olla heikentämättä kaikkea yliopistollista toimintaa. Puheet opetustarjonnan lisäämisestä sopivat huonosti tähän uhkakuvaan.

Edellä sanottuun viitaten liitto esittää:

- 1) Yliopistoindeksin (samoin kuin ammattikorkeakouluindeksin) jäädyttämisestä eli yliopistolain 49 §:n muuttamisesta ja muista yliopistoihin suuntautuvista leikkauksista luovuttaisiin kokonaan.**
- 2) Mikäli vastoin liiton käsitystä edellä 1-kohdassa esitetty ei ole mahdollista, liitto esittää toissijaisesti, että indeksi jäädytettäisiin vain vuodeksi.**

Professoriliitto-Professorsförbundet

Kaarle Hämeri
puheenjohtaja

Jorma Virkkala
toiminnanjohtaja